СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 111. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 13-го травня 1940. No. 111. Jersey City, N. J., Monday, May 13, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКА ОГІРЧЕНА — КАЖЕ РУЗВЕЛТ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт два рази в однім дні натаврував гостро напад Німеччини на Бельгію, Голяндію і Люксембург. Перший раз він зробив це на пресовій конференції перед ґазетярами, а другий раз у радіовій промові, звернений до конгресу всеамериканських учених. Він казав, що вповні симпатизує і погоджується з заявою голяндської королеви Вільгельміни, в якій теж гостро натавровано німецький поступок та в якій є заклик голяндців боротися з наїзниками. Рузвелт ствердив, що ця агресія містить у собі загрозу для Америки. В слід за тим він закликав усі американські краї консолідуватися разом в обличчі цеї загрози. Президент заявляв, що цей черговий німецький напад не змінив невтральностевого положення Америки й виславив бажання, щоб далі вдалося вдержати Америку в мирі. Але як довго це буде вдаватись, президент не відповів.

АПЕЛЬ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.

ВАШИНҐТОН. — Заряд Американського Червоного Хреста видав заклик до всіх американців, щоб в обличчі нових брутальних нападів в Европі складали жертви на потерпіле цивільне населення. Завданням Американського Червоного Хреста є в найближчім часі зібрати десять міліонів долярів. Заклик заряду піддержав президент Рузвелт.

ВІДКРИТТЯ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — Цеї суботи відкрито другий сезон Світової Вистави в Ню Йорку. Погода була гарна і на виставу прибуло чимало людей. Заряд вистави не хотів передбачати, скільки людей прийде на відкриття, бо минулого року голова виставової корпорації, Ґвейлин, заповів, що прийде міліон людей. Люди настрашилися, що буде велика юрба й прийшли в значно меншій скількості. Цього року голова виконного комітету, Гибсон, заявив, що всі, хто прийдуть, матимуть знамениту і дешеву забаву.

НЕБЕЗПЕКА ДИПЛЬОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту повідомив, що хоч у Бельгії і Голяндії шаліє війна і град бомб спадає на столиці, проте американські посли в тих краях, Кудаги в Бельгії і Гордон в Голяндії, оставатимуться на своїх стійках. Коло американських амбасад, пару сот кроків у віддаленні, вже впало чимало бомб, ушкоджуючи будинки та вибиваючи шиби.

ЗБІЛЬШЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ

ВАШИНҐТОН. — Секретар війни Вудрінґ поновив своє жадання, щоб конгрес у найкоротшім часі призначив коло 400 тисяч долярів на помноження й узброєння американської армії. Її треба довести в короткому часі до 750 або міліона реґулярного війська, казав Вудрінґ. Також треба розпочати на широку скалю будову воєнних літаків.

НОВІ ЗАМОВЛЕННЯ АЛІЯНТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Аліянти знов замовили в Америці велике число воєнних літаків, бомбовиків і ловців, в числі чотирьох тисяч. Усіх літаків аліянти дотепер замовили сім тисяч. З того чимало вже їм доставлено.

ВИСИЛКА КОНСУЛЯ ДО ҐРЕНЛЯНДІЇ.

НЮ ЙОРК. — З нюйорського порту відїхав до Ґренляндії корабель, який на собі повіз американського новоназначеного консуля, а також для нього провіянти на пів року. Внаслідок захоплення Данії Німеччиною становище Ґренляндії, що дотепер булая данською посілістю, стало непевне. Щоб підкреслити, що Америка не згодиться, щоб якась нова потуга втискалась на західню півкулю, Америка скріпила дипломатичні і торговельні звязки з Ґренляндією і післала туди свого офіційного представника.

„СУХІ" КАНДИДАТИ.

ШІКАҐО. — Партія „сухих", себто тих, що далі вірять у прогибіцію і хотіли б її повороту, вибрала своїх власних кандидатів на президента і заступника до надходячих президентських виборів. Ними є економіст Бебсон і бизнесмен Мурмен. Крім прогибіції згадані кандидати будуть заступати ще певну плятформу, яка відродження американського економічного життя основує на духовім відродженні.

УВІЛЬНИЛИ ДВОХ „ФРОНТОВЦІВ".

НЮ ЙОРК. — Суд увільнив двох „фронтовців" від закиду перевертної акції та підготови до перевороту від кари. Решта, в числі 14, ще залишається під доглядом суду і над ними ведеться розправа.

ВІДЗНАЧЕННЯ МОЛОДОГО УКРАЇНЦЯ

БОСТОН. — Молодий хлопець українського походження, Степан Берестецький, син Андрія, зазнав гарного відзначення серед своїх американських товаришів в Гайд Парк Гай Скул у Бостоні. Внаслідок того, що його кляса, яку він сам передтим як капітан вишколював, вивизалась найкраще з пробних вправ у марші, його названо „шкільним полковником" і він вестиме свою школу в плянованій шкільній параді в Бостоні.

Один з комітетових, Клемент Нортон, що причепив „полковницьку" відзнаку на грудях молодого Берестецького, описує про зустріч з ним в одній бостонській ґазеті і каже, що молодий Берестецький, запитаний хто є його родичі, миттю відповів, що батько є портером в одним клюбі. А серед учеників, додає він себе Нортон, яких вестиме Берестецький, є багато синів заможних і впливових громадян. „Щось таке можливе лиш в Америці", заключує він.

Та він випитував далі хлопця про його походження. Без вагання відповів хлопець, що він є українського походження. Вкупі з тим Нортон обширніше згадав про Україну, про її багатства, терпіння, заморення шістьох міліонів українців большевицькою владою, і вкінці про українські змагання до волі. „Коли цей молодий хлопець, що осягнув нагороду, сказав мені вчора на площі вправ у Гайд Парку, що він є український американець, це нагадало мені про наведені речі", закінчує К. Нортон.

БОЖЕВІЛЬНИЙ МОНАХ ПОСТРІЛИВ ТРЬОХ В ІТАЛІЙСЬКІМ МОНАСТИРІ

В монастирі коло Ґалявія (Сицилія) збожеволів один монах і пострілами з рушниці убив 74-літнього братчика Бондженьо, а двох інших тяжко поранив.

Напад стався підчас раннього богослуження в каплиці. Божевільний утік потім у поблизький ліс, де тепер шукає його поліція.

ВАНДРУВАННЯ ФАРМЕРІВ

ВАШИНҐТОН. — Комітет Ла Фолета далі розглядав справу міґрування фармерських робітників у середніх і західних стейтах. До попереднього вичислених причин того вандрування доразовано і те, що між працедавцем і робітником нема налаштованого доброго контакту. Також те, що робітники не є добре зорґанізовані і часто самі себе нерелятивують у ціні. Бувають такі місця в каліфорнійськім стейті, до робітники збираються в однім місці рано і ждуть на троки землевласників, що мають приїхати і їх забрати на працю. Ті троки приїздять та водночас післанці землевласників починають торгуватися за ціну. Як довго робітники держаться солідарно, так довго вони вдержують належну ціну. Колиж один з них згодиться на малу ціну, за ним іде другий, третій і скоро за безцін стають усі на працю.

З ЛІКАРЯ НА „ЕЛЕВЕЙТОРМЕНА"

У Ню Йорку помер у четвер Луис Фут, що працював на шпитальному „елевейторі" в міськім шпиталі Белвю, возячи людей з одного поверху на інший. Помер він без маєтку й місто вже збиралося поховати його на міський кошт, коли медичний суперінтендент того шпиталю розкрив цікаву тайну. Каже він, що девять літ тому до нього прийшов лікар д-р Луис Натаніел Фут і просив його дати йому якусь просту роботу в шпиталі. Опісля при тому, що йому померла мати та що з її смертю він стратив усякий інтерес до життя. Він хотів покинути лікарську практику, хоч вона була досить гарна, і робити щось таке, що не вимагає ніякого умового напруження.

Суперінтендент шпиталю згодився помогти йому дістати роботу. Він запевнив лікаря, що він ніколи не зрадить його тайни, себто так довго, як довго цей буде жити. Тепер по смерті д-ра Фута він уважається звільненим від обіцянки.

Лікарі зложилися, щоб урятувати свого колишнього товариша від похорону на публичний кошт.

ІТАЛІЯ ЗАДЕРЖУЄ НЕВТРАЛЬНІСТЬ

РИМ. — З запевнення, яке дістав американський амбасадор Филипс від італійського міністра заграничних справ, Чана, виходить, що Італія рішучо не піде тепер до війни. Та це від неї не залежить, бо події можуть розвинутись кожної хвилі в такий спосіб, що її втягнуть. Хіба що цього не захочуть самі аліянти. І так мабуть є.

ЩО БУДЕ З КАЙЗЕРОМ?

БЕРЛІН. — У Німеччині вже думають про те, що робити з бувшим кайзером Вильгельмом, що перебуває в Голяндії, в Дорн, ніби на вигнанні. Кажуть, що лишать йому вільну волю. Очевидно в такому випадку, як німці захоплять владу в Голяндії.

ВИДНО НЕ ЛЮБЛЯТЬ ЗАКОНУ

З ріжних повітів стейту Пенсилвенія доносять, що останніми днями сильно збільшилося число людей, що вибирають подружі „лайсенси"; в деяких випадках зросло в десятеро. Уряд приписує це тому, що з днем 17. травня входить у життя новий закон про фізичні оглядини кожної людини, що одружується. Хоча цей закон видно має на цілі охоронити молодят перед наслідками, які могла би для них мати дідична недуга, молодята воліють дружитися без таких оглядин.

ВРЯТУВАВ РОДИНУ З ПОЇЗДУ

Машиніст і пічкур товарового поїзду залізниці „Вестерн Меріленд", переїжджаючи коло Ферфілду в Пенсилвенії, побачили з поїзду горіючий дім на фармі. Не бачучи нікого коло фарми, вони догадалися, що мешканці дому, певно сплять і нічого не знають про те, що їх дім у вогні. До дому було коло дві милі. Робітники задержали поїзд і стали свистати льокомотивною свиставкою так довго, поки люди на фармі не збудилися. Було їх там 11 осіб: 75-літний Джан Стейлі, його дочка, її чоловік та їх 8 дітей.

ЗАЧАЛАСЯ ВЛАСТИВА ВІЙНА — НА ЖИТТЯ І СМЕРТЬ

ЛОНДОН. — З хвилею, як німецькі війська вступили на землі Голяндії, Бельгії й Люксембурґу, відчуто як у Німеччині так і в Англії, чи в аліянтів узагалі, що зачалася властива світова війна. Ґітлер заявив, що це війна „на життя і смерть". Але так її відчувають і в Англії.

ПЕВНІ ПЕРЕМОГИ.

ПАРИЖ. — Дві години по тім, як німецькі війська пробували перейти бельгійсько-німецьку границю, вмашерували до Бельгії французькі й англійські війська, витані овацією населення. Настрій у всіх був бадьорий. Видно, що як населення так і військо було віддавна приготоване на такий момент. Нову війну принято з відвагою, енерґією і повною вірою в перемогу, згідно з тим, що заявив ґенерал Ґамелен як командант французької воєнної сили.

ЩО КАЖЕ ҐІТЛЕР?

БЕРЛІН. — Канцлер Ґітлер, що перебуває на фронті, видав спеціяльний денний приказ з нагоди вмаршу німецьких військ до Бельгії й Голяндії. Сказав, що надійшла та година, на яку ждав німецький жовнір. Заявив, що від 300 років Англія й Франція намагаються ломати німецьку силу і не допускають, щоб Німеччина стала великою і сильною. Франція, казав Ґітлер, виповідала Німеччині війну 31 раз упродовж останніх 200 років. При кінці зазначив, що Франція й Англія хотіли напасти на Німеччину з півночи, але це їм не вдалось. А тепер пробували напад на Рур через Голяндію і Бельгію, але й тут німецьке військо стало їм тепер на перешкоді.

„ПЕВНІ" ДОКАЗИ РІБЕНТРОПА.

БЕРЛІН. — Німецький міністер заграничних справ, Рібектроп, заявив представникам пресі, що німецький уряд має „незбиті докази", що Франція й Анґлія плянували напасти на Німеччину, зглядно на рурську область, через Голяндію і Бельгію, про що уряди тих двох країв знали і дали на те згоду. Ось ті „докази" мають бути причиною, чому Німеччина напала на Бельгію і Голяндію.

НІМЕЦЬКИЙ НАСТУП ЗДЕРЖАНО.

ЛОНДОН. — З воєнних комунікатів виходить, що „блискавична війна", яку німці розпочали в Бельгії й Голяндії, не є подібна до тої, яку вони вели в Польщі. Німецький наступ був відразу здержаний. Усюди є слідне добре приготування до оборони. В Бельгії на чолі армії станув король Леопольд. Німецькі повітряні атаки не є для бельгійців ніякою несподіванкою. Усюди функціонує знаменито протилетунська артилерія. Комунікати голяндського воєнного командування стверджують, що армія має повну контролю над воєнними подіями.

ЧОРЧИЛ ПРЕМІЄРОМ.

ЛОНДОН. — У часі, коли приходиться аліянтам зачинати властиву війну, Англія переживає тяжку кабінетну кризу. І це треба рахувати в її користь, що може виходити з такої кризи дуже скоро і з новими надіями. Чеймберлин уступив, а його місце заняв войовничий Винстон Чорчил. Зайдуть ще інші поважні зміни, які потрібні на те, щоб війна була ведена з повною рішучістю, бо цього домагається англійський загал.

ДЕ ДІВАЮТЬСЯ ШКІРИ В УКРАЇНІ?

МОСКВА. — Держава дістає в Україні тільки половину свинячих шкір. Тому Микита Хрущев запитує, де дівається решта. Виходить, що населення зідає річно до 3,500,000 свинських шкір, бо їх не доставляє. З убитих у 1938 р. 8,500,000 свиней дsocтарчено урядові тільки 4,392,000 шкір.

ЗАЧАЛОСЯ БОМБАРДУВАННЯ МІСТ.

БЕРЛІН. — Німці відгрожуються, що відплатяться за бомбардування міста Фрайбурґу. Аліянти кажуть, що німецькі летуни бимбардували в Франції, Бельгії й Голяндії в такий спосіб, що згинуло багато цивільних людей, та що будуть за те відплачуватися. З того виходить, що в скорому часі готово прийти до бомбардування великих міст як у Німеччині так і по стороні аліянтів.

ГОТОВІ ВТЯГНУТИ У ВІЙНУ ЩЕ Й ШВАЙЦАРІЮ.

БАЗЕЛЬ (Швайцарія). — Вже була повітряна боротьба між німецькими і французькими летунами на швайцарській території. Було навіть знищення невеликої залізничої стації недалеко Базилеі. А це значить, що німці готові пробувати атакувати Францію з полудня через Швайцарію. А це втягне до війни ще й ту невтральну державу.

БАЛКАН ПОВИТИЙ СУМОМ.

БІЛГОРОД. — Як у Юґославії так і в Румунії велике напруження, бо події в Бельгії й Голяндії не ворожать нічого доброго. Усі відчувають, що скоріше чи пізніше Балкан таки буде втягнений у війну.

ВЕЛИКОДНІЙ ДАРУНОК УКРАЇНЦІВ ЖІНЦІ ГУБЕРНАТОРА КОНЕТИКОТУ.

З приводу українського Великодня українські мешканці Бриджпорту вислали делеґацію до пані Р. Болдвинової, жінки губернатора з того стейту, щоб їй зложити в дарунку збір писанок. У делеґації були: Іван Максій (10); Вірджінія Чернявська (10); Міля Глева (15). За ними стоять: пані Анна Чернявська й пані Анастасія Бих.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 11 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ОБМІНЯННЯ ДУМКАМИ

Українська справа знайшлась у дуже тяжкому і скомплікованому положенні. Це ясне, коли брати під увагу саме тільки міжнароднє положення, а поминати те все, що діється в нутрі самого українського народу. Замотує ту справу до певної міри ще й те, що український нарід не має свободи слова не тільки на своїх землях, але також і в подавляючій більшості тих країв, де він є „у гостях". Боронити українцеві українську справу згідно з тим, як він відчуває у свому серці і як переконаний, тяжко в багатьох краях навіть тоді, коли він є громадянином тих країв і не робить нічого такого, що йшлоб тим краям на шкоду. І там приходиться йому мовчати, а часом і кривити душею. Хіба тільки в одній Швайцарії в Европі й тут в Америці є ще змога найбільш свобідно говорити також і про українську справу. І саме тому, коли мова про нас, повинні ми використати ось ту свободу для чесної й отвертої дискусії на ріжні теми, звязані з сучасним світовим положенням і з обороною української справи.

Ми повинні самі забирати голос і давати тут тим українцям, що живуть в інших краях, нагоду висказувати свої думки. Очевидно, що маємо тут на думці серіозну дискусію, а не кидання словами, чи такі заклики, що не намагаються розвязувати певну проблєму і не вказують якогось виходу. Не думаємо теж про таку дискусію, що тільки зводить порахунки з партією чи особами та шукає виновників. Бо важно тепер говорити про наші помилки, давні й теперішні, тоді, коли тим допомагається розвязці, що нам треба тепер робити, кудою йти. А порахунки ми вже зводили з собою довгі літа. І багато витратили на це енерґії. Тому повинні були з цього дечого такого навчитись, що повинно бути тепер використане для добра загальної справи.

Щоб так було, мусимо, принаймні тепер, мати терпеливість прислухатись і до такої думки, яка нам здається неприємливою. Бо краще, щоб така думка була виявлена й розумно відповіджена, ніж щоби була заглушена. Бо, йдучи таким шляхом, не тільки краще одні одних зрозуміємо, але й скоріше схилимось до співпраці. Не пора тепер відкидати робітників, що працюють на народній і політичній ниві. А треба їх стягати докупи і запрягати до праці. В такому моменті ми не повинні тратити і найменшої сили, а треба держатись клича: Всі на фронт, усі до праці! У тому напрямі треба повести і ту акцію, що звязана з Конґресом Американських Українців. Бо йде не тільки про Конґрес, але і про те, що буде по нім. Іде не тільки про манїфестацію української політичної думки, але й про те, що далі робити, щоб та думка здійснилась. А це теж вимагає широкої виміни думок.

ДВАЦЯТЬ РОКІВ ПІСЛЯ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ДОГОВОРУ У ВАРШАВІ

21. квітня 1920 р. у Варшаві був підписаний союзний договір між Польщею та представниками Української Народньої Республіки (гол. отаман С. Петлюра і міністер закордонних справ Андрій Лівицький). Слідом за цим польське військо рушило на схід проти російських большевиків. В травні польська армія під проводом Ридза-Смиґлого взяла Київ. Але вже в червні поляки мусіли відступити з території Наддніпрянської України, бо большевицька кіннота Буденного наближалася до Варшави. В загальній паніці найбільшу холоднокровність і відвагу виявила армія УНР: під проводом Омеляновича-Павленка, Юрія Тютюнника та Безручка не пустила большевиків, що вже були в глибокому тилі польської армії, українці відбили кінноту Буденного в Галичині та коло Замостя і цим уможливили в серпні „чудо над Вислою", підготоване французьким ґенералом Вейґаном та Пілсудским. Прогнавши большевицьку армію на схід, польський уряд охоче прийняв совєтські мирові пропозиції і заключив з Москвою перемиря, а потім, у березні 1921 року, мир у Ризі. Така зовнішня сторона подій 1920 — 21 року.

Погляньмо на самий договір і обставини, що були перед ним.

1918—19 року для досягнення мети української національної революції — державної самостійности і соборности — українскому народові треба було вести війну проти Московщини большевицької і монархічної (ґенерала Денікіна), проти Польщі (за західні українські землі), проти Румунії (за Буковину й Басарабію) та проти Угорщини за Карпатську Україну. Українська Національна Рада Західньої України в Станиславові для зміцнення фронту проти Польщі мусіла відмовитися від оборони Карпатської України та Буковини. Коли під натиском польської армії ґен. Галера в червні 1919 р. мусів уряд і військо Західньої України відступити за Збруч, то тут був даний клич: „Через Київ на Львів!" Обеднавши політичні і військові свої сили, українці плянували зломити найнебезпечнішого окупанта — большевицьку Росію. Думалося, що коли українська держава зміцніє над Дніпром, то не буде тяжко раніше чи пізніше зібрати докупи, під українською владою, також інші землі, заселені нашим народом. Але така однодумність і однодушність тревала недовго. Коли при кінці серпня 1919 р. укрнаїнські армії зіткнулися з „білими" росіянами ґенер. Денікіна, то в частині західньо-українських політичних провідників запанувала думка, що треба порозумітися з російськими монархістами і з їх допомогою „визволити" Галичину. Армію Денікіна піддержувала тоді Франція та Анґлія. Наказ полякам „очистити східню Галичину від большевицьких банд" дали політики держав Антанти з Парижу 25. червня 1919 р., хоч там не було тоді ніяких большевиків, лише українське військо. Через те дехто з західньо-українських політиків (як от д-р В. Панейко у Парижі) тішив себе подією, що через порозуміння з „білими" москалями вдасться „очиститися" в очах всемогутньої Антанти від підозрінь щодо большевизму або „ґерманофільства", яке часто закидувано бувшим австрійським українцям.

Та так є, що коли прийшло до боротьби з денікінцями в жовтні 1919 р., то непогода і пошесті підірвали бойову українську силу так, що команда армії сама підписала договір про підпорядкування Української Галицької Армії владі Денікіна. Наддніпрянська армія далі провадила боротьбу з московським наїзником, але отаман Петлюра, як і диктатор Петрушевич виїхали за кордон: перший до Варшави, другий — до Відня.

Для поляків тоді прийшов найвигідніший момент, щоб здійснити давні польські мрії про забезпечення польського панування в Галичині. Представники Наддніпрянської України в Варшаві не могли поважно ставити питання про те, щоби поляки зреклися Галичини й інших західніх земель для української держави, яку ще треба було творити, бо Східня Україна була окупована в той час большевицьким військом. От. Петлюра вірив тоді, що поляки хотять, щоби була українська держава за Збручем. Але факти показали скоро, що тодішні польські провідники хотіли лише використати український рух, як карту в політичній грі. Як зазначає в своїй історії 1919—20 рр. О. Доценко, поляки, ведучи переговори з головою директорії УНР, Петлюрою, одночасно посилали тайно своїх людей до відомого руїнника Махна, чи не дасть він вигідніших умов Польщі, ніж Петлюра...

Договір у Варшаві поляки **продиктували** делегатам Української Народньої Республіки. Дістали кордонну лінію по течії Збруча, далі через кремянецьку височину на схід від Здолбунова і Рівного аж до р. Припяти. В договорі згадано і про східні „історичні границі" польські з року 1772, до яких Польща „визнала право Україні". Навіть забезпечені були спеціяльні права землевласників польської національности в Наддніпрянській Україні... Але все це були хитрощі, криводушність і обман. Полякам **не треба було ніякої України,** малої чи великої, веодно. Вони мали свій плян — „натиску на схід" — і жертвою цього натиску мали бути в першу чергу українці. Польські шовіністи нахвалялися, що в Галичині через 25 років не буде українців! Тому вони міркували цілком „льоґічно": якщо буде якась українська держава, то вона буде охороняти права українців під польським пануванням. Тому краще не треба України, поділимось українськими землями з Росією! Так і зроблено. Всупереч 4. точці варшавського договору, де сказано, що польський уряд не буде заключати ніяких міжнародніх договорів, направлених проти Української Народньої Республики, Польща, здобувши перемогу над большевицькою Росією з видатною допомогою українців, заключила мировий договір з совєтським урядом. Хоч Українська Галицька Армія, побувавши в руках Денікина та під диктатурою большевицьких комісарів, сама, з доброї волі, перейшла до польської армії на весні 1920 р., в надії, що буде далі, вже в союзі з Польщею, битися за самостійну Україну, то поляки негайнож роззброїли ці частини і післали тисячі галицьких українців на смерть у свої концентраційні табори. Ту саму долю приготувала польська влада і для наддніпрянської армії, що після боїв з большевиками мусіла відступати за Збруч у листопаді 1920 р. Багато-багато українських козацьких могил розсіяно в пісковому ґрунті західньої Польщі — коло Каліша, Щипюрна, Вадовиць, Домбя і інших таборів інтернованих.

Чим тяжчі кайдани накладав московський большевизм на Наддніпрянську Україну, тим більші утиски чинили поляки над окупованими українцями на Західніх Землях. Віджило давнє гасло: „Нема Русі, ест тильки Польска і Москва". Сліпота польська була така велика, що навіть напередодні катастрофи своеї, в вересні 1933 року, польські урядові чинники кликали до боротьби „з найбільшим внутрішнім ворогом" — українським рухом!

Чи по катастрофі 1939 р. поляки побачили і зрозуміли, що, руйнуючи Україну, вони самі підсилювали Росію і готували собі новий розділ і державну загибіль? Зрозуміння не видно. Поляки вірять, що паризький чи лондонський „вуйко" направить усі польські втрати і що Польща буде ще більша, ніж була перед війною. Але чи стара історія повториться? Чи знайдуться тепер охочі відновляти старий абсурд, яким була Польща з „кресами" 20 літ?

Н. О.

ФРАНЦУЗЬКА РЕАКЦІЯ ПРО ПОДІЇ У СКАНДИНАВІЇ

Американська преса доносить, що французька опінія дуже різко відмежовує анґлійську проґру в Скандинавії від загальної аліянтської справи. Французи просто твердять, що це чисто анґлійська справа, дарма, що в Норвеґії були також т. зв. альпейські стрільці, спроваджені з французьких Піренеїв.

Ось що пише передовиця тижневика „Ґренґуар" з 11-го квітня 1940 р. (отже два дні по інвазії Данії й Норвеґії):

„Від початку російсько-фінляндського конфлікту та від ходу, який брала війна, було ясно, що скандинавський півостров стане фатальним та важним театром операцій. І через те ми не переставали домагатися висилки інтервенційного корпосу до Фінляндії. Одначе причини, більш політичні ніж мілітарні, а саме бажання не спровокувати війну з СССР, який проте вплентавсь у війну, були перешкодою у висилці такої експедиції. Якщоб ми були не надумувалися довго, а післали поміч Фінляндії, нині ми не потребувалиб слати наших жовнірів до Норвеґії. Вони там уже булиб.

„Данців та норвежців, які зрештою сподівалися від давна того, що сталося, хіба німецька атака не заскочила. Бо їх уряди робили й такі низькі уклони, щоб не сказати вже пониження, у відношенні до їх грізного сусіда, одначе на що все це здалося?

„Норвізький уряд публично виявив, що німці загрозили інвазією, якщо Норвеґія перепустить через свою територію аліянтські війська на поміч Фінляндії. Одначе вона відкинула рішучо таке саме домагання аліянтів, і вона, подібно як Швеція, впливала на Фінляндію, щоб ця не домагалася помочи від Анґлії та Франції.

„Через цей дипломатичний маневр Німеччина віддала неоцінені прислуги москалям, які не осягнули би були такої скорої перемоги над фінами. Між Ґітлером і Сталіном, подібно як у відношенні до Польщі, вже все було уладжене та приготоване. Анґлійці і французи мають в особах тих двох диктаторів не двох ворогів, **а лиш одного.**

„Деякі ще пробують заперечити це. Скільки треба ще часу, скільки подібних ударів, щоб решта зняла поволоку з очей?"

Переповівши всі военно-стратеґічні спроможності Данії, Норвеґії та Швеції, як і ті, які мала до вибору ґітлерівська Німеччина, стаття розводиться над правдивими причинами такого швидкого відбою:

„Не шукайте дуже далеко причин того, що сталося. Данія від довшого часу є кермована соціялістичною більшістю. Це саме є в Швеції та Норвеґії. Скандинавський соціялізм, яким деякі люди в Анґлії та Франції захоплюються, бо він є „консервативним", відзначається к о м п л е т н и м браком відчуття національних інтересів. Через виборчу демаґоґію він зрадив основний обовязок уряду — боронити за всяку ціну існування та незалежности краю. Щоб уникнути для своїх виборців найменших тягарів, соціялісти звели до нічого військову службу. Вони переконали свої маси, що подібні зусилля цілком непотрібні. Зрештою, не треба нам більше вичисляти, що можуть зробити соціялісти. Ми мали на власні очі нагоду бачити, за їх панування, на жаль досить довгого (натяк на „народній ф р о н т „Блюма. — Прим. Редакції). Припізнювання продукції тяжкої артилерії, літаків, повзів і т. п. — це незаперечні докази їх активности. І тому на початку конфлікту ми не мали відповідного приладдя, потрібного до пробивання сильно укріплених фортифікацій.

„Ті, що спішаться критикувати нашу найвищу команду, повинні це брати під увагу. Наші військові керманичі, ґен. Ґамелен та Жорж, провадять війну з дуже інтеліґентною тактикою. Якщоб на початку війни, коли ще держалася Польща, наша армія була заатакувала через Бельґію лінію Зіґфріда, яка в тому місці не була ще достаточно укріплена, то велика битва булаб дала дуже важні, якщо не рішальні результати. Одначе ця можливість була нам відібрана. Тепер не остається нічого більше як те, що робить наша камнда: удосконалювати нашу армію, наші лінії оборони, очікувати приходу більшого анґлійського війська та продукції военного матеріялу.

„Сила нашої армії дійшла до такого ступня, що Німеччина, хоч хотілаб скоро поступати, не відважується атакувати. Терпеливість наших жовнірів, їх завзяття та рішуча дисципліна запілля — оце вимоги. Крім того потрібна безнастанна та справді успішна боротьба проти комунізму, зрадника вітчини, плящівки зневіри та зради".

З цього видно, що французи є, щоправда, заскочені норвезькою несподіванкою, одначе льояльні до свого уряду та свідомі ґрізного моменту і таки йдуть із затисненими зубами вперед.

КРИТИК ЧЕЙМБЕРЛИНА.

Сер Роджер Кейс, близький приятель Винстона Чорчила, адмірал анґлійської фльоти, що в парляменті гостро критикував політику премієра Чеймберлина в Норвеґії.

ЯК ХОЛОДИТИ В СПЕКУ ХАТУ?

Щоб охолодити в спеку хату, треба повісити на відчинене вікно змочене полотно. Вода, випаровуючи, зїдає теплоту й робить температуру нижчою на 5 ступнів.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(43)

В руки пана десятника Заремби, на його службову відповідальність...

— Відповідальність...

— Передав арештанта пана сотника, шляхетно уродженого Богдана Зиновія, двох імен Хмельницького.

Перо пана Пясецького збунтувалося й порскнуло так, що він аж мотнув головою і вирячився на сотника.

— Пишіть, пишіть, бо ніколи! — наставав Хмельницький.

Але пан Пясецький не писав. Поклав перо й протирав очі.

— Пишіть, пане Пясецький!

— Вибачайте, ваша милість. Я сьогодні мав зайву оказію випити чарку. Вибачайте, коли не дочув чи не порозумів... Тут щось не тее...

— Все в порядку, а ви, будь ласка, пишіть: Пана сотника, шляхетно уродженого Богдана Зиновія, двох імен Хмельницького...

Насилу дописав Пясецький до назвища, при кожному слові нижучи плечима й головою похитуючи. Колиж закінчив писання, зареготав мов кінь, та зразу обірвав.

— Вибачайте, вашмості, що розреготався мов конина, але добре то жартувати, щоб не хорувати.

— Певне, що добре — потакнув Хмельницький і, узявши папір і перо від Пясецького, подав його десятникові: — Підпишіть.

— Хіба знаком хреста святого... — промимрив десятник.

— Хай буде, пан Пясецький підпише, а ви перо потримайте.

Пясецький робив усе, що йому казали, але низати плечима не переставав.

— А тепер, будь ласка, пане Пясецький, перепишіть цю писульку в акти!

— Справді? — не довіряв писар.

— Справді!

— Свят, свят! Щож, пан каже, писар мусить...

Через хвилину вся писарська церемонія була покінчена. Хмельницький узяв записку від Пясецького й передавши її Кричевському, звернувся до Заремби:

— Ну, а тепер, пане Заремба, я ваш. Ведіть мене в остріг, ін фундум, згідно з розпорядком його милости пана краківського. Прощавайте, пане полковнику!

Не ждучи, поки Пясецький перестане низати плечима, не давши опамятатися Зарембі, Хмельницький звернувся до виходу.

Заремба глянув питаючо на Кричевського.

— Робіть, що вам кажуть! — відповів йому полковник глухо.

Заремба бренькнув острогами й подався за Хмельницьким. Пясецький хотів щось спитати в полковника, але цей, мовчки руку до шапки приклавши, зійшов до вартівні. З його блідого, нахмареного обличчя зрозумів Пясецький, що тут не панські жарти, але щось інше, чого йому не розчовпати. Перехрестився, добув зпід стола пляшку й мало не захлиснувся з пересердя.

Вістка про те, що колишній писар Війська Його Королівської Милости Запорозького, чигиринський сотник і пан на Суботові, замісць свого ворога й напасника Чаплинського помандрував в остріг, вдарила в Чигирин, мов грім з ясного неба. Не булож дитини в Чигирині, для якої булоб тайною, що це справка Чаплинського. Всі знали про його напад на Суботів, усі кляли його за смерть нікому невинного сотниченка, всі з обуренням дивился, як чигиринський підстароста не вгавав і далі на честь і горло Хмельницького наставав. Ніхто не міг вийти з дива, де набралося в пана хорунжого коронного стільки довіря до підшептів Чаплинського, але всякому було ясно, що все це добром не пахне. Та вже найбільш дивувало всіх те, що сам Хмельницький, такої кривди дізнавши й такий деспект переживши, ніби не ворухнув досі рукою, щоб змірятися з Чаплинським і розчавивши його мов глисту, коли вже не свою кривду тяжку відомстити, то бодай гонор сальвуючи, до дальшої руйнації свого добутку не допустити. Мав же Хмельницький і почт семенів чималий, мав приятелів можних, а коли захотів, то цілий чигиринський полк міг би рушитися й напасника рознести на шаблях...

Тимчасом пан Хмельницький, не то що не наступав на свого противника, але й не пробував боронитися перед ним, а навпаки — сам у наставлені ним пастки пхався, поки резолюції пана краківського не діждався, сам до острога, мов ягня безборонне помандрував, небезпеку для горла свого накликуючи. Всі дивувалися, але кожному ставало ясне, що тут якась дивна й таємна гра, що добре буде, як тільки вона на самому підстарості окошиться. Тому теж від хвилини, як брама острога заперлася за паном Хмельницьким, юрба міщан та посполитого народу зібралась довкола острога, наче дожидаючи якогось невідомого ще але напевне незвичайного спектаклю. (Дальше буде)

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ЕВРОПИ.

Під таким заголовком написав американський публіцист Алфред М. Бинґем Цікаву книжку. Очевидно, вона не пише про те, що в Европі є, бо Злучених Держав Европи ще нема. Він пише про те, що має бути.

На думку цього автора, якщо Европа має бути врятована від повного занепаду, держави Европи, малі й великі, парляментарні, нібито-парляментарні і ясно тоталітарні, повинні би створити щось у роді Злучених Держав Америки, себто піддатися під спільну центральну владу.

Що з Европою справа стоїть зле, це певно. Що її треба основної реорганізації, це теж певно. Що створення Злучених Держав Европи могло би бути початком кращого, можна припустити. Одначе як заставити держави Европи створити федерацію? Отсе найбільша трудність у цілім пляні. Як заставити великі держави піддатися центральній владі, котра будьщобудь буде обмежувати владу кожної держави зокрема?

ПИТАННЯ МЕНШИН.

Другим важливим питанням для розвязання Злучених Держав Европи було би питання меншин: як захороняти меншини перед утиском більшостей?

Бинґем радить створити для цеї справи спеціяльні суди меншин. Крім цього в межах кожної держави на домагання меншин, що живе збитою масою, мала би бути створена для такої меншини „федеральна територія”.

Ці пляни цікаві як спроби розвязати важливе питання. Чи цей саме плян удавсяб, це ще велике питання. Колиб навіть повстали Злучені Держави Европи, не виключена й така можливість, що кожна держава, що має свої меншини, згодилася б з іншими державами з такими меншинами не звертати уваги на волю меншин. Як це сказав один австрійський міністер до мадярського премієра: „Ви правте своїми варварами, а ми будемо правити своїми”.

ПОЩО ЧИТАТИ?

Відомий англійський письменник В. Сомерсет Мом ділить людей, що читають книжки, на три групи.

Одні читають на те, щоб навчитися; це, на його думку, похвальне. Інші читають лише для приємности; це він уважає невинним. Треті „воліли би читати катальоґ крамниць для жовнірів і моряків, ніж нічого не читати”. Цього він не вважає ні похвальним ні невинним.

Тепер він написав спеціяльну книжку, в котрій збирається подавати пораду тим, що люблять читати для приємности. Він видно вважає це питання добору літератури для таких людей дуже важливим. Що сказав би він, якби йому прийшлося добирати книжок для людей, які зовсім не люблять читати?

КОНЕЧНІ КНИЖКИ.

Мом подає в цій своїй книжці (під заголовком: Книжки й ви) спис книжок, котрі кожна людина повинна прочитати. Є там книжки англійські, американські, французькі, російські й інші. Всіх коло 75. Кожна з них представляє, на думку Мома, постійну вартість: хто її прочитає, той навчиться з них багато.

Поява цеї книжки цього англійця пригадує появу книжки американця Мортимера Дж. Адлера, котрий не так давно написав книжку про те, як читати книжки.

У цей спосіб один англійський автор пробує радити читачам, що читати, а один американський автор радить, як книжки треба читати, щоби приносило читачеві найбільше користи.

Обі книжки мимоходом є відбиткою культури двох передових народів. Може навіть ці книжки розкривають питання: чому саме ці народи ведуть перед у світі?

У СПРАВІ КОНҐРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

Конґресовий Комітет пригадує ще раз, що повновласті делегатів на Конґрес мають бути вислані на руки секретаря Конґресового Комітету, п. А. Цурковського у Філядельфії, найпізніше до 15-го травня. Кожний делеґат має мати при собі другий примірник повновласти.

Гості, що бажають бути на Конґресі, мають зголоситись теж наперед у секретаря Конґресового Комітету і подати у зголошенні, до якої української організації, що бере участь у Конґресі, вони належать.

Кожний делеґат одержить у день Конґресу після провірення повновласти карту вступу і відзнаку, що коштує 50 центів. Гостям будуть видані при вступі окремі карти і відзнаки, що коштують теж 50 центів. Вступ на концерт один долар.

Організації, що висилають делеґатів, мають оплатити самі кошти подорожи. Крім того кожна організація повинна причинитись датком до зібрання Конґресового Фонду.

УРЯД УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Голова — **Микола Мурашко.** Адреса:

NICHOLAS MURASZKO
81 Grand Street, Jersey City, N. J.

Секретар — **Антін Цурковський.** Адреса:

ANTIN CURKOWSKY
817 North Franklin Street
Philadelphia, Pa.

Касієр — **Степан Корпан.** Адреса:

STEPHEN KORPAN
524 Ovive Street, Scranton, Pa.

Контрольор — **Василь Шабатура.** Адреса:

WASYL SHABATURA
527 Second Ave., Pittsburgh, Pa.

Англійська назва Комітету:

Ukrainian Congress Committee of America.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Місячні збори Брат. О. Николая, від. 104, відбудуться в середу, 15. травня, точно в годині 7. ввечір. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Таксамо проситься усіх тих членів, котрі довгують до Брат. каси, щоби вирівнали свої довги, бо інакше будуть суспендовані. — Т. Ющик, предс.; В. Стецко, кас.; Г. Мисак, секр. Адрес секретаря: H. Mysak, 331 Alpine St., Perth Amboy, N. J.

НОВА ЖЕРТВА.

Двадцять миль від Белефонту, Па., в котрому недавно згинула дівчина Рейчел Тейлор, знайдено тіло другої дівчини, Фей Ґейтс.

З ДНЯ

НОВИЙ ПОГЛЯД НА ДОВГИЙ РІК.

Світова преса з 30 квітня ц. р. принесла з Парижу вістку, що старенький 80-літній учений, д-р Жан Бенсанкон, який ціле своє життя студіював над тим, як треба жити, щоб дожити довгого віку, опублікував тепер свою наукову працю, в якій подає висліди своїх дослідів. На здивування і переляк тих, що від життя старались вирвати можливо найбільше число літ, він каже, що „тверезість нікому не причинила віку; також не причинює нікому віку голодування”. „Ідж, скільки можеш”, каже він. Він радить старшим людям замісць кави чи чаю випити чарку горівки. Він навіть каже, що для здоровля англійська горівка більше робить, ніж англійський чай. Він далі радить по 40 році уникати ґімнастики і фізичних вправ, бо вони надворушують серце. Та найдивнішим його твердженням є те, що щоб жити довго, треба переживати ріжні хороби. „В дійсності це майже неможливо довго жити, не хорувавши час до часу на ту, чи цю хоробу, що я називаю „відпочинковим часом”, бо в часі хорування чоловіка життя звільняється, щоби опісля знов розпочатись із зміненою енерґією”, каже він.

ПОПЕРЕДНІ НАВЧАННЯ.

Попередні вчені говорили що інше. Вони казали, що треба уникати сильних напитків і радили їсти умірковано. „Краще недоїсти, ніж переїстись”, казали вони. „Бо далеко менше хоріб появляється від недоїдання, ніж переїдження”. Також учили ґімнастикуватись і виконувати ріжні фізичні вправи навіть до пізного віку. В бібліотеках можна здибати сотки книжок, що з науковою докладністю доказують, що треба так поступати. Є також багато книжок, між ними відома книжка Й. Мілєра, данського ґімнастика, як треба ґімнастикуватись; і то не лише молодим, але і старшим людям. Сам Мілєр зачав свою ґімнастику в досить пізнім віці.

Ці засади так вкорінились у наших переконаннях, що тяжко тепер повірити в те, що каже д-р Бенсанкон. Всетаки останній має 80 років і ще живе, зате славний данський Міллєр далеко не дожив до цього поважного віку і вмер раніше, хоч своєю ґімнастикою виробив собі гарні мязи і гарну тілесну поставу.

НІЧОГО НОВОГО ПІД СОНЦЕМ.

Наукові погляди на ріжні справи часто змінюються. В одним віці люди вважають одно за мудре, в другім — друге. Принявши щось друге за „мудре”, люди сміються з прешого, що воно було „дурне”. Та ось зявляється якийсь Бенсанкон і „дурне” знов називає „мудрим”.

Дехто скаржиться, що в нинішних часах годі сказати щось оріґінальне, щось таке, чого ніхто передтим не сказав. „Старий Конфуцій знав усе”. А. Езоп і Сольон, Сократ чи десятки інших грецьких старих фільософів! „Греки мають на це слово”, кажуть американці. Якуб мудрість нині чоловік не втяв, коли подивиться до книжки, побачить, що та мудрість вже була кимсь іншим сказана і то нераз давно, тисячу, чи дві тисячі літ тому.

Це знеохочуюче.

ОРИҐІНАЛЬНІСТЬ.

Але так чорно воно виглядає лиш у першій хвилині. Бо, не звертаючи уваги на це, що всі мудрощі на світі повинаходили раніше наші попередники і ґейби нам нічого не лишили, ті мудрощі наших попередників такі противорічні, такі ріжноманітні, що нині треба мати більше розуму, ніж колинебудь пердтим, щоб у тих винайдених мудрощах визнатись.

Кожна суспільна наука має томи наукових книжок, що обороняють її і що її опрокидують. Кожне наукове твердження спутане кількома протитвердженнями. Кожна справа має дві сторони медалі. Чимбільше зачитується чоловік у тих „правдах”, тим більше замішання вони викликують у голові чоловіка. Коли він не має свого власного розсудку, коли він не є „оріґінальний” — він пропаща людина.

Бо хіба легко визнатись у засадах Й. Мілера і д-ра Бенсанкона, полишивши на боці свій власний розсудок? Це неможливо. Один з них радить цілковито щось противне від другого. Колиб хто хотів буквально повірити в обі засади, то здурів би, або дістав би мізковий параліж.

Індивідуального думання на світі ніщо не заступить. Воно мусить усе існувати. І чим більше наукових книжок накопичують наші нинішні бібліотеки, тим більше кожний чоловік мусить уживати свого власного розсудку. Книжки, це немов клявіші фортепіяну: ними треба як слід орудувати, щоб добути з них справжню музику.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА., І ОКОЛИЦІ.

Повідомляється відділи У. Н. Союзу в Філядельфії і околиці, а то: МИЛВИЛ, ВІЛІЯМСТАВН, ВІЛМІНҐТОН, ЧЕСТЕР, БРИДЖПОРТ, БРИСТОЛ, КОТСВИЛ, ФЕНИКСВИЛ, КЛИФТОН ҐАЙТС, ТРЕНТОН, ПАТСВИЛ, ФРЕНКФОРД І ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, що

В НЕДІЛЮ, 19. ТРАВНЯ (MAY 19, 1940)

в годині 2. пополудни

відбудуться

В ДОМІ ТОВ. УКР. АМЕР. ГОРОЖАН,

847 Н. Френклин вул., Філядельфія, Па.

ВАЖНІ ЗБОРИ

в справах У. Н. Союзу і орґанізування нових членів в передконвенційнім році.

Пожаданим є, щоби на ці збори явилися урядники відділів, то є: предсідники, секретарі, касієри і делеґати на останню конвенцію У. Н. Союзу з Філядельфії, а з подальших околиць щонайменше по одному представникові. На ці збори прибуде **головний рек. секретар п. Д. Галичин.** Збори скликає і до співучасти запрошує комітет філядельфійських відділів У. Н. Союзу. 111,16

Степан Слободян, голов. радний У. Н. Союзу;
Семен Рудакевич, предс.; **Степан Гвіздь,** секр.;
П. Чопик, кас.

Чеймберлин по дорозі до парляменту, де його політику гостро критиковано.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СТЕМФОРД, КОНН.

Вибір делегата на Конґрес.

З ініціятиви голов місцевих товариств та віцеректора стемфордської Українсько-Католицької Семинарії та душпастиря, о. Омеляна Ананевича, зібралося громадянство Стемфорду на збори в Світлий Понеділок, щоб застановитися над участю нашої української громади на Конґресі Американський Українців. Репрезентовані були всі товариства, що стоять на українській національній плятформі та парохія. Після живої дискусії порішено взяти участь у Конґресі та скликати сходини умандатованих представників згаданих стемфордських організацій по 3 від кожної на неділю, 29. квітня, в цілі вибору делегації на Конґрес. Ті сходини відбулися. Делеґатом усіх стемфордських організацій вибрано однодушно проф. Миколу Чубатого, а на випадок його перешкоди Ілька Михайлишина, секретаря відділу УНС, ч. 350. На цілі Конґресу призначено $25.

КОГОЗ, Н. Й.

Підготова до паради.

Про невелику, але поступову громаду в Когоз уже нераз писалося в українських часописах. Місцеві українські громадяни зорганізовані як слід у ріжних товариствах, братствах, сестрицтвах, клюбах. В них є старші і молодші, жінки і чоловіки. Тепер повстала ще одна організація, за почином місцевого вчителя Мирона Сокольського — це є організація молодих українських дівчат від літ 12 до 16. Вона вже має 32 членниці, з яких більша половина є теж членами У. Н. Союзу.

Це товариство заложило в себе український „дром кор”, у якім дівчата грають на трубках і бубнах. Дня 19 травня ц. р., в неділю пополудні, заходами того товариства відбудеться перший великий фестин в українськім парку, з цікавою програмою. На той день запрошено 12 чужинецьких „дром корів”, що візьмуть участь у параді і контесті. Школа американських військових кадетів 4 компанії також бере участь у цій параді, в часі маршу. Поверх 500 пластунів (бой скавтів) будуть маширувати, також буде йти репрезантація міста Когоз, пожарники, поліція й інше, щоб тим виявити свою пошану до українців і першого українського „дром кору” в нашім місті, а можливо в цілій Америці. Головою комітету, що займається влаштуванням цього фестину, є п. Доноґу: до комітету входять інші військові старшини, що подають науку для нашого товариства.

Українські костюми, в які будуть одягнені членниці українського „дром кору”, дуже гарні і коштовні, отже варт буде їх побачити. Будуть посвячені прапори згаданого товариства, чого довершить місцевий український парох о. Мартинюк в асисті сусідного клеру. О. Мартинюк є душею цього товариства і багато вкладає труду над зорганізуванням його, щоб з того вийшло добро для української суспільности і хвала Богові.

Вкупі з тим комітет запрошує всіх українських громадян, щоби прийшли на це велике місцеве українське свято і тим причинились до його звеличання, а також перед американцями тим дадуть доказ нашої сили і організованости. На тім святі будуть приґравати дві орхестри до танців. Будуть також ріжні перекуски і забави. Зокрема просимо тих українців, що мають свої фільмові апарати. Чимало чужинців зголосилось уже зо своїми апаратами.

М. С.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Горсподарська розбудова: Українське Будівельно-Позичкове Товариство.

Збудуванням великих допомогових організацій наша іміґрація дала неявний доказ, що вона як слід доцінює вагу господарських справ.

В поодиноких громадах господарський розвій пішов дальше і там поорганізовано вже кредитові товариства у формі Будівельно-Позичкових Товариств.

У Філядельфії існує найбільше таке товариство у стейті Пенсильвенії — під назвою Українське Будівельно-Позичкове Товариство.

Здаючи собі справу, яку велику користь може принести таке товариство для нашої громади — директори рішили повести в травні велику кампанію за розбудову товариства.

Хто може бути членом в цьому товаристві?

Членом Будівельно-Позичкового Товариства є 1) кожна особа чи правна одиниця (товариство), котра вкладає свої ощадности на відсотки; 2) кожна особа, яка зичить у товаристві гроші на дім чи фарму на довгоречинцеві сплати (10—15 років).

Для підготови цеї праці рішено:

1) Зробити точний спис усіх наших громадян у Філядельфії й околиці, котрі мають перші морґеджі на своїх домах чи фармах, або бажають дістати такі морґеджі на меньші відсотки.

2) Просити всіх свідомих наших громадян і організації, щоби вкладали свої ощадности на щадничі книжечки Українського Будівельно-Позичкового Товариства. На ощадностях товариство ґарантує 3% відсотки та окрему дивіденду, в залежности від річних зисків.

В минулому році ці зиски товариства були 6½%.

Письменні запити у цій справі можна слати на адресу секретаря: W. GALLAN, 1134 Atwood Rr., Philadelphia, Pa., або усно кожного понеділка від год. 7—9 в українській галі.

Дотеперішні обчислення вказують, що в самій Філядельфії є поверх 1,000 наших людей, які мають власні реальности. В околиці Філядельфії, як Честер, Квейкертавн і інших місцевостях є поверх 4,000 українців, що мають свої фарми чи доми.

Коли би припустити, що на кожній реальності є тільки $1,000 морґеджу, та що всі ці морґеджі перенесено до Українського Будівельно-Позичкового Товариства, то це далоб суму пять мілонів долярів. В дальшому це значилоб, що $300,000 (триста тисяч долярів) річного прибутку осталось би в наших руках, а кільканацять молодих хлопців і дівчат мали би постійну працю.

Чи можливо це здійснити?

Директори будівельного товариства і дотеперішні члени рішучо відповідають: Так! Треба тільки доброї волі, розуміння справи та віри у свої власні сили. А про це в другій статті.

Д-р Володимир Ґалан.

ВІН Є ТЕЖ ЕПИСКОПОМ.

Евстакіо Паклічелі, котрий чистить вулиці для міста Ню Йорку, був недавно висвячений на епископа Церкви Бога в нюйорському передмісті Джемейка. Він проповідує в церкві в неділю, а в будні дні далі замітає вулиці. Проповідує по італійськи.

М. Костишин.

МАМІ

О, Мамо! Чи бачиш, як дише весною?
В пеленах природа гордиться красою,
Як шовки зелені пишно надіває,
Мов Твій день в обіймах щиро пригортає.
А шлях, наче стелить з травневих китиць,
Бо Ти як княгиня земських красавиць.
Ти Мама, бо в славу рід людський плекаєш,
Хоча відпочинку хвилини не маєш,
Так ніжність мов цвітка красою леліє,
Дитина при Тобі плакати не сміє.
Ти все благородна, хоча не дісниш,
Смієшся, цілуєш, голубиш, пестиш.
Любови Твій погляд вогнями палає,
Як сонце на небі світить, не згасає,
Хоч хвиля турботи часами наляже,
Придавиш, і серце на верх не покаже,
Як таємно мучать хвилини сумні
Твій лагідний погляд як день на весні.
О, Мамо! Чи чуєш, як пісня лунає,
Мов звуки з гітари гомін відбиває.
Он пташка щебече, там леготом віє,
Черешні в обнові, трава зеленіє,
Наповняй красою утомлену груль
І в час Твого свята щасливою будь.
Відпочинь, всміхнися, бо завтра вже спіє,
Відродження наше упасти не сміє;
Світ в кров занурився, Мамо, це не жарти!
Здіймай чоло гордо, стали сильні гарти,
За свій край, за нарід кличі підіймай,
До борні за волю лицарство плекай.
Хай день Твого свята дасть кращу нагоду
Хрест нести з любови для свого народу
І з ним запалити душу молодую,
Щоб юні орали ниву золотую.
Хай труд виростає у славу для нас,
Будь благословенна, Мамо, по всяк час.

НІМЕЦЬКІ ЖОВНІРИ ЯК ПОЛІЦІЯ НА ВУЛИЦЯХ НОРВЕЗЬКОЇ СТОЛИЦІ ОСЛЬО.

ДВА САМОГУБСТВА У ВІННІПЕҐУ

В неділю вечором, дня 31. березня, дві особи поповнили самогубство у Вінніпеґу, а дві інші, які пробували поповнити самогубство, знаходяться в шпиталі.

16-літня дівчина, Людіна Назімек, яка працювала в приватному домі при вулиці Дербі, скочила з високого Арлинґтон моста, який переходить понад сіпіярські залізниці. Вона померла три години пізніше. Походила з Комарно, Ман.

Т. І. Дейвис, який працював як клерк у банку, застрілився на вулиці в 6-тій годині вечором.

Друга дівчина, 21-річна Кей Смит, скочила з моста Салтер і тяжко побилася. Її забрано до Дженерал шпиталю.

Жовнір Фред Моро перерізав собі жили на руці в ресторані. Його забрано до військового шпиталю.

ЗВОРУШЕННЯ ВИСНАЖУЄ ЛЮДСЬКУ СИЛУ

Є люди дуже зворушливі. Є й такі, що мало коли зворушуються. На зворушливість людини має багато впливу також і підсоння. Люди теплих країн більше зворушливі, як ті, що живуть у холодних країнах.

Кожне глибоке зворушення зуживає величезну скількість життєвої сили. І власне тому дуже зворушливі люди майже постійно тратять дуже багато своєї життєвої сили. І тому не стає їм сили там, де праця потребує довгого напруження. Тому менше зворушливі люди, хоч і до всього беруться повільніше, то мають за те більше сили й витревалости.

Тож не хвилюйтеся глибоко і від дрібної образи, або малого смутку. Шануйте свою силу!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70., відбудуться в вівторок, 14. травня, в год. 7. втечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Проситься всіх членів, щоби прибули на збори, бо є важні справи до полагодження, які будуть обговорені на зборах. На тих зборах члени отримають чеки від У. Н. Союзу, як дивіденду. Приведіть своїх кревних або знайомих, щоби їх вписати в члени У. Н. Союзу і до Товариства, за що дістанете добру нагороду. Вписуйте свої діти до У. Н. Союзу, бо то є найліпша і найтанша асекурація для ваших дітей, бо за 25 ц. місячної вкладки ваша дитина є обезпечена на $500, а по 16. році життя може перейти до старших членів без лікарського свідоцтва і має один рік вільний від оплати. — Григорій Когут, предс.; Михайло Самоїл, кас.; Антін Онисик, сек. Адреса секретаря: Anthony Onysyk, 117 Lake St., Jersey City, N. J. Phone: Journal Sq. 2-4298.

ДЖОВ АДОНІС, котрого нюйорська поліція посуджує за довгу низку злочинів: викрадення осіб, вимушення, побої. Його помічника, Сема Ґазберга, арештовано недавно в Каліфорнії.

ЗАСУДИЛИ ЖІНКУ ЗА ВИМУШЕННЯ

У карному суді в Ню Йорку засуджено 41-літню паню Айону Нюджент за вимушення. На розправі показалося, що вона добула від одного біржевика $1,600 загрозою, що вона відкриє перед його родиною певні річи про нього.

Вона мала адвоката, але підчас розправи відібрала йому повновласть і домаґалася від судді признання їй права боронитися самій. Суддя вволив її волю.

СТРІЛЯНИНА НА ТЛІ ПОДРУЖОГО НЕПОРОЗУМІННЯ

Два детективи прийшли в пятницю рано до дому 34-літнього Емерсона Стернса в Гартсдейл, Ню Йорк, щоб доручити йому судовий приказ забрати з дому свої річи. Стернс і його жінка жили в домі його родичів, але три місяці тому жінка випровадилася й пішла жити окремо. У пятницю рано жінка прийшла на поліцію й обвинувачувала свого чоловіка і його батька, що вони не хотіли їй видати її річей. Поліція вислала тоді двох поліцаїв до мешканя родичів чоловіка з приказом видати ці річи. Поліцаям не вдалося рано побачити Стернса й вони приїхали з приказом вдруге пополудні. Коли один підійшов до дверей і подзвонив, Стернс без ніякої остороги почав з дверей стріляти. Поліцай, котрий був при дверях, дістав два постріли, один з них у голову, другий у груди, а детектив, що сидів в авті, постріл у груди. Потім Стернс всів на своє авто й відїхав. Поліція, повідомлена раненими поліцаями, вислала за ним погоню й алярм. Дві години опісля один поліцай з іншого міста побачив описаний в алярмі автомобіль на дорозі під лісом. Він пішов слідами, що вели від авта в ліс, і знайшов під деревом у лісі тіло Стернса. Коло нього був револьвер, котрим він поклав кінець свому життю.

Оба поліцаї знаходяться в шпиталі, поважно ранені. Обом дають трансфузію крови.

ПОЖАРИ ЛІСІВ

Лісовий уряд стейту Ню Джерзі начислив у пятницю 28 лісових пожарів. Горіло разом коло 1,199 акрів. Найбільший з них захопив коло 700 акрів соснового лісу.

ЧИ КЕЛЬТИ СПОРІДНЕНІ З УКРАЇНЦЯМИ?

Нераз, коли прислухуєшся до народніх пісень шотляндців, ірляндців та валійців (велшів), особливо до стародавніх пісень, то відчуєш щось близьке та знайоме. І приходить на думку гадка: „І як би могли бути кельтійські народи споріднені з українським народом?" І чи справді є яке споріднення між українцями та кельтійськими народами? Мовою, вдачею та породою кельтійські народи дуже відмінні від українців. А те, що деякі стародавні мельодії пісень українських подібні до мельодій кельтійських народів, можна вияснити в легкий спосіб.

Є історичні докази, що кельти, поки розселилися в західній Европі, жили в наддунайських країнах і навіть почасті на степовій смузі України. В найбільшій силі кельти були яких 300 літ перед Христом. Їхня держава простягалася серединою Европи прямо від Атлянтику, через степи України, аж до Каспійського моря в Азії. А є й такі історики, що кажуть, що на тисячу літ до Христа й попередньо то степова смуга України аж по Каспій була прямо батьківщиною кельтів. А словяни жили тоді в лісах, на північ від Карпат, між Вислою та Дніпром. Значить, що українські племена, мабуть, сусідували з кельтами за давніх часів, ще перед християнською добою, і могли тоді й трохи споріднитися з ними, бодай культурно. Та коли в другому віці по Христі знад долішньої Висли посунулися на українські степи й на Балкан ґоти, німецьке племя, а два століття пізніше з Азії заганялись аж на Угорщину гуни, то кельтійські, чи то ґалійські, племена посунулися на захід, аж за ріку Рен, і їх звязки з словянами порвалися.

Мати: Івасю, чому так пізно вертаєшся зо школи?

Івась: Бо одна пані загубила доляра, а ми всі помагали їй шукати.

Мати: Але що це тебе обходило! Таж ти міг іти додому.

Івась: О ні, мамо, я мусів так довго тримати ногу на долярі, аж усі розійшлися.

ЗЛОДІЇ ВКРАЛИ ДВА БУДИНКИ В МІСТІ

Едмонтонські злодії здобули собі справдішній осяг тим, що вкрали в останнім часі два будинки. Один будинок вкрали вони при 9604-100 вулиці. Вони його розібрали і вивезли возами без дозволу власника, яким є один з едмонтонських банків. Також забрано на сани і вивезено не знати куди малу хатину, що стояла при 118 вулиці і Джеспер Евеню.

УБИВ ЧЕТВЕРО ЛЮДЕЙ. 37-літній директор школи в Пасадені, Каліфорнія, Верлин Спенсер, пострілив 6 урядників школи. З нех 4 згинули. Потім пострілив себе самого, але не вмер. Поліція думає, що він має манію переслідування.

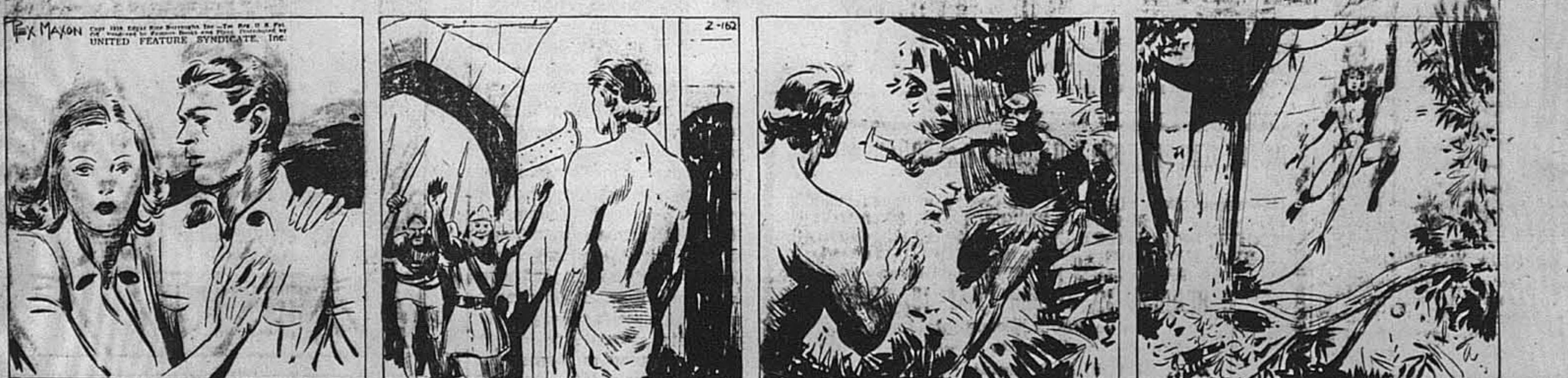
ВОВКИ ПЕРЕСЛІДУВАЛИ РОДИНУ З 4-ОХ ОСІБ

Неприємну пригоду мав Р. Ґрей у дистрикті Форт Верміліон, який вертався від сусіда з жінкою і двома малими дівчатами. Ґрей не мав при собі ніякої зброї, коли побачив, що за ним і за його родиною йдуть слідом 5 великих лісових вовків. Вовки виглядали так, немов цілком не боялися людських істот. Ішли за родиною слідком кілька миль, аж недалеко дому зникли в корчах. Ґрей казав, що вовки в дійсності слідили не його, але лося, який, утікаючи перед родиною Ґрея, забіг на подвіря фарми Ф. Теріена.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ВОҐНІ ТОРУ

(162)

„Д-р Вонґ, д-р Вонґ!" — повторяв зо смутком Пері. „І хтоб то думав, що він такий гарний чоловік! Я стільки разів образив його. Мені тепер невимовно прикро. Я так хотів би стиснути його руку і сказати, як я його шаную!" Дженета успокоювала Перія". „Це не твоя вина, що ти його образив. Ти і ми всі часто не розуміли його".

Втім у підземельних хідниках роздались голоси багатьох людей. По кількох хвилинах до галі Панту ввірвався гурт вояків, на чолі Юкага. Це були раторці. З радістю вони заповіли йому, що перемога над торським військом була цілковита. „Тепер ми можемо вертатись назад до цивілізації", закликала радісно Дженета.

„А все це ми завдячуємо вам, Тарзане!" додала вона. Тарзан мовчки приняв це признання. Він тепер думав, що далі робити. Та не довго він над тим думав. Бо саме післанець мчався крізь нетри до нього з вісткою, що прибуває до нього його власна укохана дружина, Джейн, та просить його зустріти її на побережжі. Це була справді радісна вістка. Через післанця Тарзан скоро постарався про те, що прибули його вірні вазіри. Їм він поручив стерегти Дженету, Перія і Дарнота та довести їх до цивілізаційного пункту. Сам Тарзан пустився верхами дерев у напрямку побережжя, де на кораблі мала прибути Джейн. Не прочував він, що перед ним нове нещастя.

Кінець цеї пригоди.

ЧЕРГОВІМ ЧИСЛІ ЗАЧИНАЄМО ДРУГУ СЕРІЮ ЦИХ ПРИГОД ТАРЗАНА.